

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

VIII. Ministri Transyluani & Hungarici de Deo & Christo quae doceant?

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

inde iniuriarum te conueniet apud Orci Rhadamantum Valentinus Gentilis; quem tu talium nomine blasphemiarū, vt hæreticum proclamas, exagitas, pro- scribis: *In Explic. perfidia Gentil.* Et tu qui cum ipso pariter erras, cum conde- mnas? Est tamen hoc aliquid; solati- um miseris habere socium in poenis Lu- therum, & affeclas vtriusque. De his & sequentibus vide meum *Antichristum Calu. quest. 3. Et Genealogiam.*

QVÆSTIO VII.

Ministri Transyluani & Hungarici de Deo & Christo quæ doceant?

MICHAEL SERVETVS, nouo- rum Samosatensium autor, ait *Bell. l. 1. de Christoc. 1.* teste *Surio.* Anno au- tem 1555. Geneuz combustus est. Secu- ti sunt eum, qui nunc precipuè in Tran- syluania sedem habent: quorum prin- cipes Georgius Blandrata, & Franc. Da- uid: Qui anno 1580. cum Christum ne- garet esse inuocandum, aut Ecclesiæ cu- ram habere; à Principe Transyluaniæ ad perpetuos carceres fuerat damnatus: sed Paulò post phrenesi correptus, ex- ato biduo extinguebatur.

1. **SERVETIANI** itaque tria docent. 1. *Nullam esse in Deo Personalem Distinctionē.* Sic ex Serueto suo Transyluani lib. 2. cap. 4. 2. *Christum, ante Incarnationem, Nihil fuisse; nisi in mente Dei per Ideam:* Ita Mini- stri Hungarici lib. 2. c. 3. ex Serueto. 3. *Ho- mini communicatam à Deo. Diuinitatem esse; non per Generationem aternam; sed per Uncti- onem gratia, & Inhabitationem:* Proindeque posse dici Christum **DEVM;** sed **DEVM** *Fa- ctum, & Temporalem; Non Aeternum.* Ita Blandr. Disput. Alban. & Transyluani lib. 2. cap. 7. Et in his conueniunt Samosateni hi aequi.

AUTOR. At verò quàm natiuè ex fonte dogmatico Lutheri & Caluini prorumpant torrentes isti; nemo non videt, planeque perspicit *ex predictis qq. 6. 7.* Ergo Transyluani & Hungari sunt Lutherocaluiniani.

II. **DISSIDENT** tamen iidem inter sese de Inuocatione Christi, tres in sectas scissi. 1. *Dauid, & Hungari multi docent: Christum non esse inuocandum; sed Patrem solum: Quippe qui solus Verus Deus est, curamque gerit Ecclesia.*

2. *Faustus Socinus in confutatione The- sum illius asserit: Christum inuocari posse: Ma- ioris tamen esse perfectionis, ad Deum Patrem rectè accedere.*

3. *Blandrata in Theob. & Ministri Poloni in iudicio de Dauide: Christum inuocari de- bere; nec imperfectionem esse, confugere ad Christum.*

AUTOR. Aduertit ibidem Illustris- simè doctus Bellarm. peropportunè hanc eorum accidisse dissensionem; 1. *Non solum, quia ait S. Hilarius. Bellum hæreticorum, pax est Ecclesiæ: sed etiam quia pars vtraque miras in angustias redigi cœpit.* 2. *Nam, qui Christum in- uocandum esse docent; proferunt su- pra 50. testimonia Scripturæ, quibus re- pugnare aduersarios ostendunt.* 3. *Qui verò Non inuocandum asserunt; cer- tissima ratione demonstrant, aduersarios secum ipsos pugnare. Quippe, qui Nolunt inuocari Sanctos, quia non sunt Dij veri; & tamen Christum inuocari volunt, quem negant esse Deum verū; sed creaturam. Ista de nouis Samosate- nis, siue Seruetianis: porrò de nouis A- rianis, siue Valentinianis.*

III. **VALENTINVS GENTILIS** Italus, Geneuz exusti nuper Serueti exemplo me- tuens, suum reuocat Arianismum; publicam tamen

tamen effugere nequit pœnitentiam, in solo circum ductus indusio, cum cereo, sub voce præconis: dato insuper iuramento de non deferenda vrbe. At tertium periurus, denique morte laic, autore Caluino.

Illius autem innouati Arianismi tres erant. 1. Tres esse spiritus æternos, Patrem, Filium, Spiritum Sanctum, Essentiali Numera differentes. 2. Has Personas non esse æquales; sed Patrem ceteris eminentiorem; sic ut Pater Essentiator; alij duo Essentiati debeant dici. 3. Filium esse non ex nihilo, neque ex tempore genitum; sed ab æterno, & ex Patris Substantia.

AUTOR. Hæc de Essentia & Distinctione Personarum vniuersè: nunc singularitè de Distinctione.

IV. VALENTINIANI, etsi cum Ario agnoscunt tria distincta, Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum; re ipsa tamen in Deo vero intrinsecam distinctionem, ita vt eadem Essentia sit in tribus, non agnoscunt. Ideo nolunt dici Patrem Personam primam: Imò Personam, aiunt, primam esse sophisticam & diabolicam. Vnde ridet hæc nomina, *Essentia, Persona, Relatio, Proprietate.*

TRANSYLVANI agnoscunt Patrem à Christo distinctum; vt quem purum hominem faciunt. Ante Incarnationem tamen nullam agnoscunt Distinctionem in Deo; sed dicunt; Verbum & Spiritum Sanctum, quæ in Veteri Testamento leguntur, esse Potentias, seu Virtutes Patris, Non Distinctas ab eo Persona, Relatione, aut Proprietate: quæ Nomina ridet & ipsi toto lib. 2.

Hæc relatio Atheismorum: Porrò Collatio dictorum fiat; & demonstratio, Lutherocaluinianos esse & Seruatianos partim; partim & Valentinianos, id est Samosatenos novos & Arianos, liquebit.

QVÆSTIO IX.

Luthero-caluiniani an sint Seruatiani, an verò Valentiniani?

LUTHERO-CALVINIANA huc prius in Synopsis redigam prædicta:

dein alia subijciam: ad quæstionem denique respondebo.

1. LUTHERI vox est; Dei Filius est Virtus Patris: non DEVS. 2. Verbum est Instrumentum Patris in creando & operando. 3. Christus est EL, sicut & creatura. Nam EL in singulari dicitur in Scripturis tantum de DEO VERO. Sic & Lutherani; Vt Melancton: In Christo Aliquid Natura diuina est. Vt Stancarus ex eodem, & Schegkius: Singula Persona plene & perfectus Deus non sunt; in vnum tamen collecta Deum perfectum efficiunt. Vt Schegkius. Sunt nuda Proprietates. Diuina Essentia non potest tota de Singulis predicari. Sunt Energia tantum & tres Partes &c.

CALVINI vox est: *Vtinam sepulta essent hæc Nomina, Trinitas, Persona, &c.* Item Pater, Filius, & Sp. Sanctus tantum Proprietate quadam sunt distincti. Musculus. Sine vocabulo, Personæ, potes esse Christianus.

AUTOR. Atqui ista sunt Seruetiana partim & Valentiniana: Patet confertenti: Ergo tales sunt & ipsi Lutherocaluiniani. Porrò liquebit idem euentius è subiectis eorundem ac Symmystarum ipsissimis totidem Verbis, & Censuris.

H. ERASMVS, LUTHERICALAMUS, dextera, & anima, in c. 5. Ephes. statuit hoc sibi axioma: In Scripturis Pater intelligitur, quoties absolute DEVS appellatur. Hanc regulam gnauiter sequuntur Transylvani. Idem istud Philip. 2. Qui cum in forma Dei esset, sic exponit, id est: cum opera exteriora faceret, in quibus fulgebat Diuinitas. Probat. Quia sicut formam serui suscepit specie exteriora, non substantialiter: ita & formam Dei in exteriori operatione miraculosa. Hæc summa Erasmi est, Vide Bell. l. 1. de Christo c. 7.

I. AUTOR. Ergo Erasmo Dei filius non est absolute DEVS, aut Verus DEVS. Vide nostrum *Antichristum Calu: quæst. 3.*

PERKINSVS Anglus Theol. Calu in Explicat. Symboli. ait: *Iuxta vsitatam & vulgarem regulam; Si comparatur DEVS cum Filio & Spiritu Sancto, tum per vocem DEVS solus Pater intelligitur.* Restringit hic articulus, quod vniuersè dixit Erasmus,

MELANCTHON in epist. ad Elec. Brandenburgicum, & in Locis, editis Basil. pag. 42. *Christus ante Incarnationem Regni sibi à Deo Patre dari peti: Ergo non ab æterno id cum Patre habuit commune; vti in isto*